

Arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning 2016

Innerstaden 1:14 – Mäster Johansgatan, fornlämning 20

SCHAKT FÖR DAGVATTENBRUNNAR

Malmö stad, Malmö kommun
Skåne län

Arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning 2016

Innerstaden 1:14 – Mäster Johansgatan, fornlämning 20

SCHAKT FÖR DAGVATTENBRUNNAR

Malmö stad, Malmö kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning 2016

Innerstaden 1:14 – Mäster Johansgatan, fornlämning 20

Schakt för dagvattenbrunnar

Malmö stad, Malmö kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2016:13

Författare: Per Sarnäs

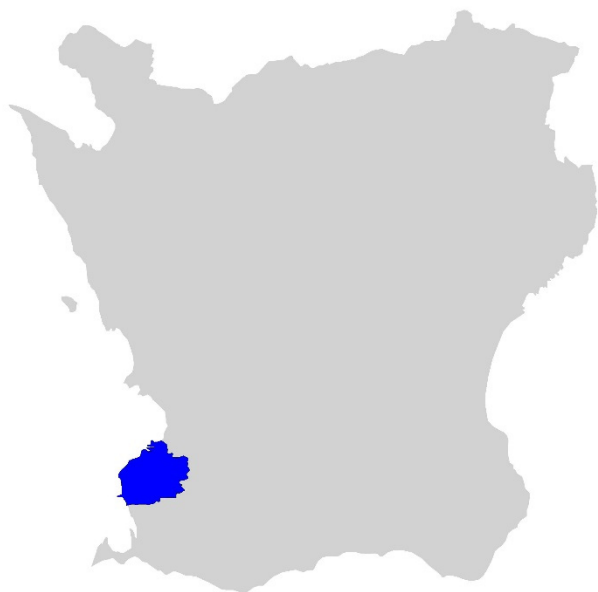
Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Per Sarnäs

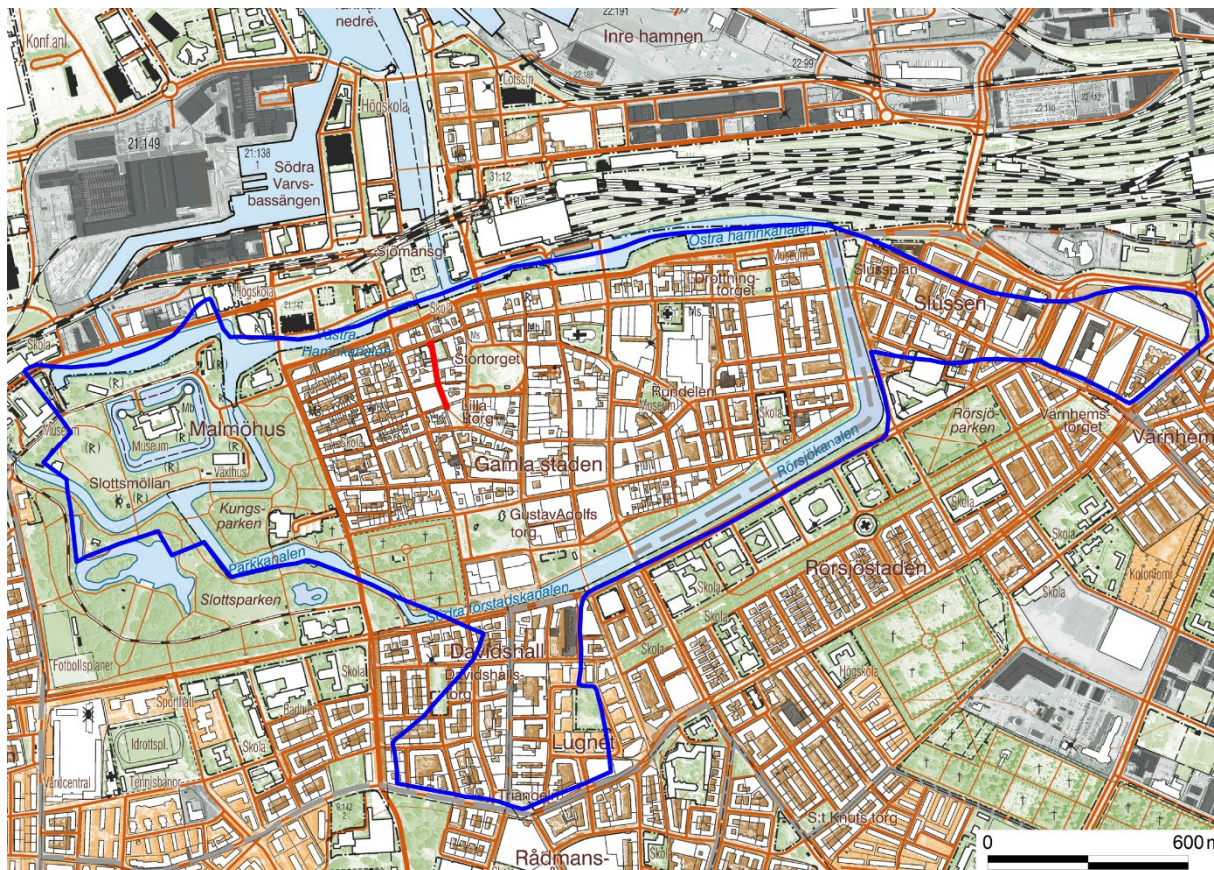
© Skånearkeologi 2016

Innehåll

Inledning	5
Historik	5
TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR	5
Undersökningsresultat	5
Utvärdering	6
Referenser	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över Skåne med Malmö kommun markerat med blå färg.

Figur 2. Del av karta över centrala Malmö med fornlämning nr 20:1 markerat med blå linje och platsen för undersökningen med rött.

Inledning

I samband med att Malmö stad omvandlade Mäster Johansgatan till gånggata genomfördes en del schaktningsarbeten för bl.a. dagvattenbrunnar. Med anledning av dessa markingrepp inom fornlämning 20, beslutade länsstyrelsen i Skåne om en arkeologisk undersökning i form av en schaktövervakning

Historik

Mäster Johansgatan benämndes under 1500-talet som Bernt Skyens strede och har sedan haft flera olika namn t.ex. Arild Timmermands strede, Claus Brandts strede, Jens Skolemesters gränd m.fl. Det nuvarande namnet är uppkallat efter Johan Meinicke (död 1712) som var fältskär och innehade gårdarna 536 och 537 utmed gatan (Ljungberg 1960:74).

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

Förkortningen G47:xx är Malmö museers arkivnummer.

Vid en ledningsgrävning år 1939 i Mäster Johansgatan hittades en guldring med pärla. Pärlan har daterats till 1500-tal (G47:01).

I samband med VA-arbeten i Mäster Johansgatan år 1992 berördes i det närmaste hela gatans bredd. Den totala uppschaktade ytan uppgick till ca 800 m². Hela gatan var sedan tidigare uppgrävd i samband med äldre VA arbeten. Dock framkom enstaka öar av kulturlager samt en del av en trävattenledning som inte låg i sitt ursprungliga läge (Persson 1992a; G47:03).

Samma år grävdes det för fjärrvärme i den norra delen av Mäster Johansgatan. Schaktet berörde dock enbart äldre ledningsdragningar (Persson 1992b; G47:04).

År 2007 grävdes det återigen för fjärrvärme i Mäster Johansgatan. I ett ca två meter brett och två meter djupt schakt framkom i botten ett mörkt humöst kulturlager (Björhem 2008; G47:05).

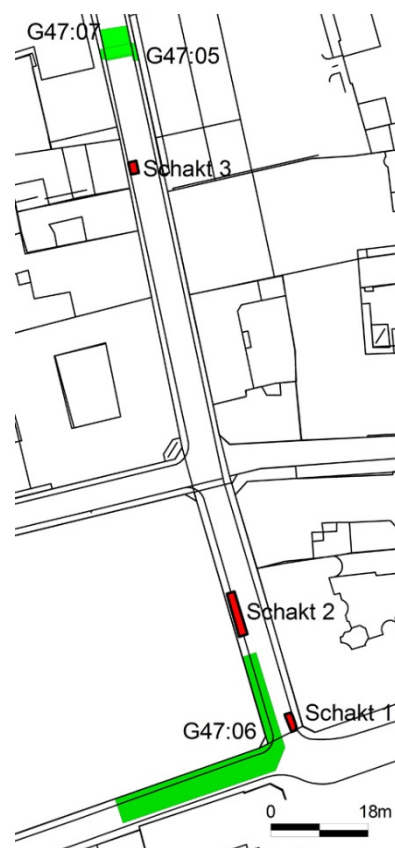
I sydvästra delen av Mäster Johansgatan undersöktes ett schakt 2009 varvid ett kulturlager framkom ca 0,6 m under gatunivån och kunde följas till schaktbotten som låg 0,8 m under gatunivån (Jönsson 2009; G47:06)

I samband med anläggandet av en ny avloppsledning i Mäster Johansgatan upptogs ett ca 6 x 2,5 m stort schakt. Djupet uppgick till 3–3,5 m. Stora delar av schaktet var stört av tidigare schaktningsarbeten. I schaktets östra del framkom kulturlager och lerbottnar samt keramik som daterades till 1200–1400-tal. I sektionen mot öster påträffades ytterligare två fragmentariska lerbottnar (Ohlsson 2012; G47:07).

Undersökningsresultat

I sydvästra hörnet av Kv. Lejonet där Mäster Johansgatan mynnar ut på Lilla torg framkom två stora grundstenar som låg ca 1,8 m väster om nuvarande byggnad. Grundstenarna låg 4,35 respektive 4,29 m ö.h. Schaktbotten låg ca 3,4 m ö.h. och på den nivån framkom ett lager med en del kalkbruk och gult taktegel av typen munk och nunna. I övrigt förekom djurben och enstaka skärvor av keramik och en bit av grönglaserat golvtegel. Ingen urskiljbar lagerbildning förekom förutom lagret i schaktbotten. Möjligen är massorna

Figur 3. Karta som visar tidigare undersökningar (grönt) och de schakt som dokumenterades.

Figur 4. Kullerstenen med den större ev. grundstenen längst ned i bilden. Fotot är taget från norr.

omrörda eftersom det förekom inslag av torv- eller gyttjebildningar (schakt 1).

I ett schakt på västra sidan av Mäster Johansgatan söder om Isak slaktares gata framkom en kullerstensbeläggning på ett djup av mellan 1,2–1,4 m (3,6–3,4 m ö.h.). Stenläggningen är troligen inte en äldre gatubeläggning utan snarare en infart till ett äldre hus, då den har ett avslut både åt söder och norr. Stenläggningen avslutades i norr av en större sten som kan ha utgjort en grundsten. Det gick inte att bedöma hur långt ut i gatan stenläggningen kan ha sträckt sig då VA-ledningar i gatans mitt har förstört alla lämningar (schakt 2).

I det nordligaste brunnsschaktet framkom kulturlagret på ca 1 m djup och sträckte sig ca 0,6 m ut i gatan räknat från trottoarkanten. I massorna påträffades en del av en trävattenledning. I övrigt förekom endast djurben. Bottensanden framkom ca 1,8 m under trottoarkanten (schakt 3).

De två grundstenarna och kullerstenen indikerar att Mäster Johansgatan har varit betydligt smalare i äldre tid. Om den äldre gatan har haft en bredd som i väster begränsats av infarten med kullersten och i öster av grundstenarna så blir gatubredden endast 3 m.

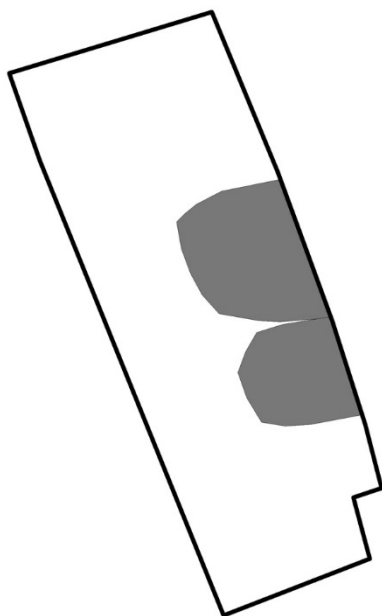
Under asfalten framkom ställvis den tidigare gatubeläggningen med storgatsten.

Utvärdering

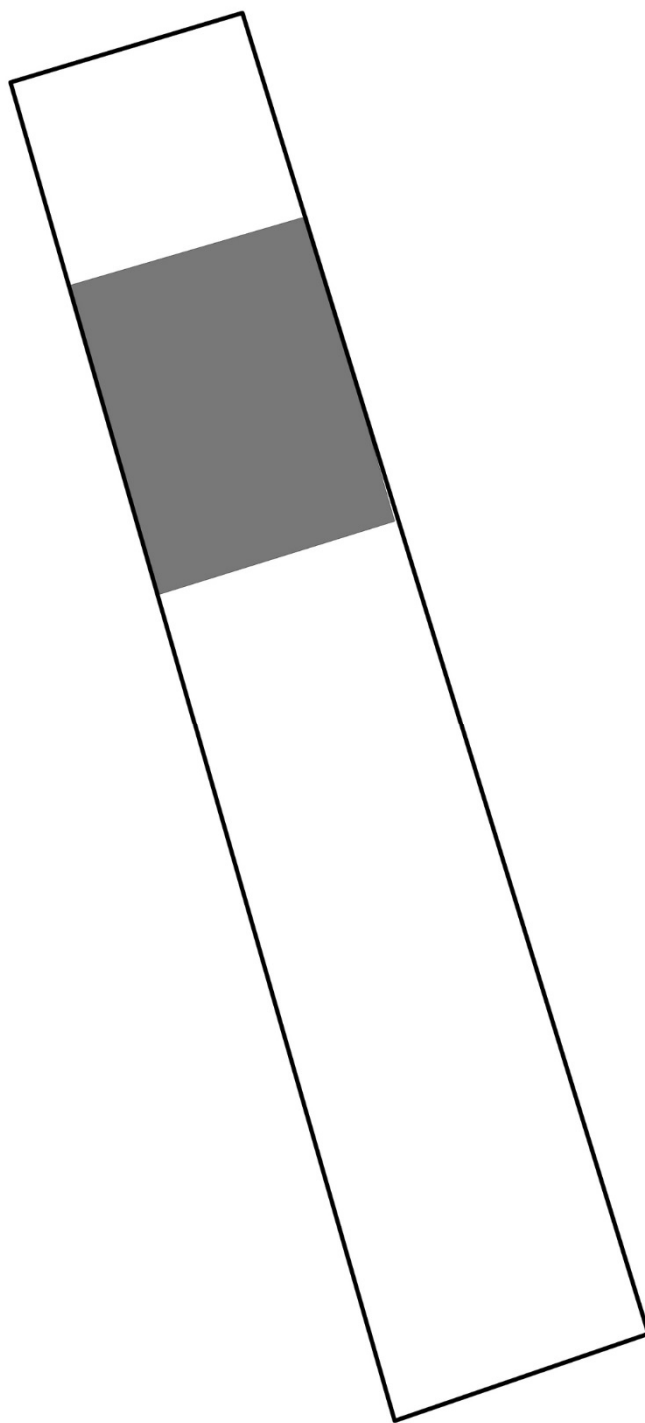
Större delen av Mäster Johansgatan är uppgrävd sedan tidigare i samband med ledningsarbeten. Det kan dock finnas bevarade strukturer och lager och längs gatans ytterkanter.

Figur 5. De två grundstenarna som framkom i schaktet närmast Lilla torg

Figur 6. Schaktplaner över schakten 1 och 3. Schakt 1 till vänster var ca 1,3 x 3,4 m stort. Schakt 2 till höger var ca 1,6 m brett och 8,3 m långt.

Referenser

Litteratur

- Björhem, B. Mäster Johansgatan – Dokumentation i samband med ledningsdragning för fjärrvärme. Malmö stad RAÄ 20, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2007. Malmö Kulturmiljö. Enheten för Arkeologi. Rapport 2008:013 (MK 388, G047:05).
- Ljungberg, L. 1960. Gatunamnen i Malmö. Malmö.
- Jönsson, L. 2009. Kv. Rosen. Gasledningar och brännare i Landbygatan och Mäster Johansgatan inom Raä Malmö 20:1. Rapport över arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning 2009. Malmö museer, Arkeologienheten rapport 2009:022.
- Ohlsson, Th. 2012. Mäster Johansgatan – Västergatan. Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Sydsvensk Arkeologi rapport nr 2012:80.

Opublicerat material

- Persson, G. 1992a. Mäster Johansgatan. Malmö M-län Sk. Rapport Antikvarisk kontroll 1992. Arkivrapport (MHM 7723, G047:03).
- Persson, G. 1992b. Mäster Johansgatan. Malmö M-län Sk. Rapport Antikvarisk kontroll 1992. Arkivrapport (MHM 7746, G047:04).

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431-4033-2016
Skånearkeologis diarienummer201608
ArkivnummerG47:08

Län Skåne
KommunMalmö
StadMalmö
Fastighet Innerstaden 1:14
RAÄ-nummer 20

Ekonomiska kartans blad2C3e NÖ (RT90)
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat6164033
E koordinat373880
M ö.h.4,5

Fältarbetstid2016-03-04-2016-04-06
Antal arbetsdagar7
Antal arkeologtimmar 11

Undersökt yta20 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Malmö stad, Gatukontoret

Kostnader

Fältarbete: 7 150:-
Rapport: 5 200:-
Tryck: 1 000:-
Resor: 500:-
Summa: 13 850:-

